

საქმე № 330210113356469

**საქართველოს უზენაესი სასამართლო
განჩინება
საქართველოს სახელით**

№ ას-366-340-2017

№ას-366-340-2017 ა-----ე, ე-----

19 ივლისი, 2018 წელი
ქ. თბილისი

**სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:**

ნინო ბაქაქური (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ზურაბ ძლიერიშვილი, ბესარიონ ალავიძე

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი განხილვის გარეშე

საკასადიო საჩივრის ავტორები – დ----- ა-----ე, ე----- ე-----
(მოსარჩელეები, შეგებებული სარჩელით მოპასუხეები)

მოწინააღმდეგე მხარე – შპს „ნ-----
ა“ (მოპასუხე, შეგებებული სარჩელით მოსარჩელე)

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 13 დეკემბრის განჩინება

კასატორების მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ
გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის
დაკმაყოფილება

დავის საგანი – სახელოფასო დავალიანების ანაზღაურება, დაყოვნებული თანხის 0.07 %-ის გადახდა (ძირითად სარჩელში), შრომითი ხელშეკრულებების ბათილად ცნობა, თანხის დაკისრება (შეგებებულ სარჩელში)

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი

1. დ----- ა-----ემ (შემდგომ - „პირველი მოსარჩელე“) და ჟ----- ჟ-----მ (შემდგომ - „მეორე მოსარჩელე“) (შემდგომ ერთობლივად - „მოსარჩელები“, „შეგებებული სარჩელით მოპასუხეები“, „კასატორები“ ან „საკასაციო საჩივრის ავტორები“) სარჩელი აღძრეს სასამართლოში შპს „ნ-----ის“ (ყოფილი შპს „კ-----ა“) (შემდგომში - „მოპასუხე“, „მოპასუხე კომპანია“, „კომპანია“ ან „შეგებებული სარჩელით მოსარჩელე“) მიმართ და მოითხოვეს მოპასუხისათვის:
 - 1.1. პირველი მოსარჩელის სასარგებლოდ, სახელოფასო დავალიანების - 44986,15 ლარისა და დაყოვნების ყოველი დღისათვის, დაყოვნებული თანხის - 44986,15 ლარის 0,07 პროცენტის - 11713,90 ლარის გადახდის დაკისრება;
 - 1.2. მეორე მოსარჩელის სასარგებლოდ, სახელოფასო დავალიანების - 53390,63 ლარისა და დაყოვნების ყოველი დღისათვის, დაყოვნებული თანხის - 53390,63 ლარის 0,07 პროცენტის - 18166 ლარის გადახდის დაკისრება.
2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:
 - 2.1. 2012 წლის 3 სექტემბერს მოპასუხე კომპანიასა და თითოეულ მოსარჩელეს შორის გაფორმდა შრომითი ხელშეკრულებები, რომელთა თანახმად, მოსარჩელები დაინიშნენ მართვის კონსულტანტთა თანამდებობებზე და თითოეული მათგანის ყოველთვიური ანაზღაურება განისაზღვრა დარიცხული ხელოფასით - 3375 ევროს ეკვივალენტით ეროვნულ ვალუტაში;
 - 2.2. მოსარჩელები ჯეროვნად და კეთილსინდისიერად ასრულებდნენ თავიანთ შრომით მოვალეობებს. მოპასუხე კომპანიამ კი მათ მიმართ შრომის ანაზღაურების გადახდის ვალდებულება არაჯეროვნად შეასრულა. მიუხედავად მოსარჩელების არაერთი

ზეპირი თუ წერილობითი მოთხოვნისა, მოპასუხე არ უხდის მათ კუთვნილ ხელფასს.

3. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო, აღძრა შეგებებული სარჩელი და მოითხოვა:
 - 3.1. 2012 წლის 3 სექტემბერს პირველ მოსარჩელესთან გაფორმებული №2 შრომითი ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და მისთვის 55435,55 ლარის გადახდის დაკისრება;
 - 3.2. 2012 წლის 3 სექტემბერს მეორე მოსარჩელესთან გაფორმებული №3 შრომითი ხელშეკრულების ბათილად ცნობა და მისთვის 47726,27 ლარის გადახდის დაკისრება.
4. შეგებებული სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:
 - 4.1. 2011 წელს კომპანიის დირექტორი იყო პირველი მოსარჩელე, ხოლო კომპანიის საკონტროლო პაკეტის ფაქტიური მფლობელი (შპს „ო-----“) ლ--- ჟ----- მეორე მოსარჩელის შვილი;
 - 4.2. აღნიშნულმა პირებმა კომპანიას შესთავაზეს საზოგადოებაში მათი წილის (70%) შეძენა უცხოური მხარის მიერ ინვესტიციის განხორციელების პერსპექტივით. 2012 წლის 21 აგვისტოს გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე, კომპანიამ გადაიხადა 10 000 ევრო. პირველმა მოსარჩელემ და ლ--- ჟ-----მ, ინვესტიციების განხორციელებისა და კომპანიისათვის დამატებითი გრანტების სანაცვლოდ, მოითხოვეს „წილი“, რომელიც კომპანიას შემოსატანი თანხიდან უნდა გადაეხადა;
 - 4.3. ამ გარიგების დასაფარად, მათ კომპანიას შესთავაზეს შრომითი ხელშეკრულებების დადება, რათა შემოსასვლელი ინვესტიციების პარალელურად მომხდარიყო თანხების გადაცემა. შრომითი ხელშეკრულებების პროექტებიც კომპანიას პირველმა მოსარჩელემ მიაწოდა;
 - 4.4. ვინაიდან ლ--- ჟ-----ს, მისი მაღალი თანამდებობიდან გამომდინარე, არ სურდა ხელშეკრულებაში მხარედ ყოფილიყო მითითებული, მის ნაცვლად ხელშეკრულება გაფორმდა მის დედასთან, რომელიც პროფესიით მკერავია და რაიმე სახის კავშირი არ ჰქონია სამედიცინო სფეროსთან. მეორე მოსარჩელე კომპანიაში არავის უნახავს;

- 4.5. პირველმა მოსარჩელემ და ლ--- ჟ-----მ პირობა არ შეასრულეს. პირველ ეტაპზე შემოსასვლელი ინვესტიციის მხოლოდ ნაწილი შემოვიდა, დამატებით შემოსატანი ინვესტიციები კი საერთოდ არ შემოსულა;
- 4.6. მოსარჩელებთან მოჩვენებით და თვალთმაქცურად დადებულ შრომით ხელშეკრულებებში თითოეული მათგანის სახელფასო ანაზღაურებად განსაზღვრული იყო 3375 ევრო შესაბამისი კურსით ლარში, მაშინ როდესაც კომპანიაში დასაქმებულ პირთა ხელფასი არ აღემატება 1000 ლარს, ხოლო საშუალო ხელფასი შეადგენს 400 ლარს. მოსარჩელებმა შრომითი ხელშეკრულებით 16 თვის განმავლობაში ხელფასის სახით მისაღები თანხის ოდენობა დაიანგარიშეს შემოსატანი ინვესტიციის დროში შემოსვლის პროპორციულად. მათ ერთი დღეც კი არ უმუშავიათ კომპანიაში. მიუხედავად ამისა, შრომითი ურთიერთობების შენიღბვით, ტყუილების საფუძველზე გამოსძალეს მას სოლიდური თანხები, რასაც კომპანიის ჰოლანდიური მხარეც ადასტურებს.
5. მოსარჩელებმა (შეგებებული სარჩელით მოპასუხებმა) შეგებებული სარჩელი არ ცნეს და განმარტეს, რომ:
- 5.1. პირველი მოსარჩელე კომპანიის საქმიანობაში ჩართული იყო მისი დაფუძნების დღიდან და წარმოადგენდა მის პირველ დირექტორს;
- 5.2. მოსარჩელებს მნიშვნელოვანი წვლილი მიუძღვით კომპანიისათვის გრანტების მოპოვებასა და წინსვლაში. ისინი იყვნენ კომპანიის მთავარი კონსულტანტები და უშუალო კავშირი ჰქონდათ როგორც ჰოლანდიელ პარტნიორებთან, ისე ჰოლანდიის მთავრობასთან;
- 5.3. ის ფაქტი, რომ მოსარჩელეთა შრომის ანაზღაურების ოდენობა აღემატებოდა სხვა დასაქმებულთა სახელფასო ოდენობას, არ შეიძლება გახდეს გარიგებების მოჩვენებითად ან თვალთმაქცურად მიჩნევის საფუძველი. შრომითი გარიგებები დაიდო მხარეთა ორმხრივი ნების გამოვლენის საფუძველზე, შეთანხმებულ იქნა შრომის ანაზღაურების ოდენობა და კომპანიას რაიმე პრეტენზია არ ჰქონია გარიგებების ნამდვილობასთან დაკავშირებით იმ დრომდე, სანამ მათ სარჩელით არ მიმართეს

სასამართლოს შრომის ანაზღაურების დავალიანებასთან დაკავშირებით.

6. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 23 ივლისის გადაწყვეტილებით სარჩელი და შეგებებული სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.
7. საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა ორივე მხარემ.
8. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 13 დეკემბრის განჩინებით სააპელაციო საჩივრები არ დაკმაყოფილდა; უცვლელი დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 23 ივლისის გადაწყვეტილება.
9. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია საქმის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელობის მქონე შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები:
 - 9.1. 2012 წლის 3 სექტემბრის შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე, პირველი მოსარჩელე მიღებულ იქნა კომპანიაში კომპანიის მართვის კონსულტანტის თანამდებობაზე. შრომითი ხელშეკრულება დაიდო 16 კალენდარული თვის ვადით (2012 წლის 3 სექტემბრიდან 2014 წლის 3 იანვრამდე). ხელშეკრულების თანახმად, დასაქმებულის ყოველთვიური შრომის ანაზღაურება განისაზღვრა 3375 ევროს (დარიცხული) ეკვივალენტით ეროვნულ ვალუტაში. დამსაქმებელს დასაქმებულისათვის შრომის ანაზღაურების გადახდა უნდა განეხორციელებინა ყოველი თვის 30 რიცხვში;
 - 9.2. 2012 წლის 3 სექტემბრის შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე, მეორე მოსარჩელე მიღებულ იქნა კომპანიაში კომპანიის მართვის კონსულტანტის თანამდებობაზე. შრომითი ხელშეკრულება დაიდო 16 კალენდარული თვის ვადით (2012 წლის 3 სექტემბრიდან 2014 წლის 3 იანვრამდე). ხელშეკრულების თანახმად, დასაქმებულის ყოველთვიური შრომის ანაზღაურება განისაზღვრა 3375 ევროს (დარიცხული) ეკვივალენტით ეროვნულ ვალუტაში. დამსაქმებელს დასაქმებულისათვის შრომის ანაზღაურების გადახდა უნდა განეხორციელებინა ყოველი თვის

30 რიცხვში;

- 9.3. მოსარჩელებს დამსაქმებელი კომპანიისგან, როგორც ანგარიშზე ჩარიცხვით, ასევე ხელზე, შრომის ანაზღაურების სახით მიღებული აქვთ გარკვეული თანხები. კერძოდ: პირველ მოსარჩელეს 2012 წლის 3 სექტემბრიდან კომპანიისაგან მიღებული აქვს 55435,55 ლარი, რაც წარმოადგენს 2013 წლის ივნისის თვემდე პერიოდის შრომის ანაზღაურებას. მეორე მოსარჩელეს 2012 წლის 3 სექტემბრიდან შრომითი ურთიერთობისას, ხელფასის სახით, კომპანიისაგან მიღებული აქვს 47726,27 ლარი, რაც წარმოადგენს 2013 წლის მაისის თვემდე პერიოდის შრომის ანაზღაურებას;
- 9.4. მოსარჩელებმა დამსაქმებელი კომპანიისაგან მოითხოვეს დაგროვილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურება. პირველი მოსარჩელის 2013 წლის 16 სექტემბრის წერილის თანახმად, მის მიმართ მოპასუხე კომპანიის დაგროვილი დავალიანება აღემატება 22000 ლარს, ხოლო მეორე მოსარჩელის 2013 წლის 2 ოქტომბრის წერილის თანახმად, მის მიმართ მოპასუხე კომპანიის დავალიანება აღემატება 24000 ლარს. წერილების თანახმად, თუკი მოპასუხე კომპანია დავალიანებას არ დაფარავდა ხუთი სამუშაო დღის განმავლობაში, დასაქმებულები შრომითი ხელშეკრულების 5.2. მუხლის შესაბამისად, ცალმხრივად შეწყვეტდნენ ხელშეკრულებას და მოითხოვდნენ ხელშეკრულების 4.3. მუხლის შესაბამისად ნაკისრი ვალდებულების შესრულებას. მითითებული თანხები მოპასუხე კომპანიას მოსარჩელებისათვის არ გადაუხდია;
- 9.5. 2012 წლის 3 სექტემბრის შრომითი ხელშეკრულებების საფუძველზე, მხარეთა შორის წარმოშობილი იყო შრომით-სამართლებრივი ურთიერთობა. სააპელაციო პალატის მითითებით, პირველმა მოსარჩელემ სააპელაციო სასამართლოში საქმის ზეპირი განხილვისას მიუთითა იმ უფლება-მოვალეობების თაობაზე, რომლებიც გააჩნდათ დასაქმებულებს დამსაქმებელი კომპანიის მიმართ. მისი განმარტებით, კომპანია წარმოადგენს სამედიცინო დაწესებულებას, რომელიც ნერგავდა ახალ ტექნოლოგიებს. მათ მოვალეობას წარმოადგენდა პროექტის

დანერგვასთან დაკავშირებით (მაგ.; ნიდერლანდების საგარეო საქმეთა სამინისტროს მიერ დაფინანსებული პროექტი) შესაბამისი რეკომენდაციებისა და კონსულტაციების გაწევა, უცხოელ პარტნიორებთან წარმოებულ მოლაპარაკებებში მონაწილეობის მიღება.

10. სააპელაციო პალატამ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე და 103-ე მუხლებზე დაყრდნობით მიუთითა, რომ იმ პირობებში, როდესაც მხარეთა შორის დადებული იყო შრომითი ხელშეკრულებები და ამ ხელშეკრულებების შესაბამისად მოსარჩელეებისათვის გადახდილი იყო ანაზღაურება, საპირისპიროს მტკიცების ტვირთი, კერძოდ, იმ გარემოების დადასტურების ტვირთი, რომ მხარეთა შორის რეალურად არ არსებობდა შრომითი ხელშეკრულება და ამ გარიგებებით დაიფარა სხვა გარიგებები, ეკისრებოდა მოპასუხეს, რისი დადასტურებაც მან ვერ შეძლო.
11. სააპელაციო სასამართლომ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოება, რომ მოსარჩელეებს 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან არ შეუსრულებიათ შრომითი მოვალეობები. განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელეები მიუთითებდნენ საქმის მასალებში წარმოდგენილ ელექტრონულ მიმოწერებზე, თუმცა დადგენილია, რომ მითითებული დოკუმენტები მოპასუხის მიერ სადავოდ იქნა გახდილი, კერძოდ, მოპასუხის წარმომადგენელმა პირველი ინსტანციის სასამართლოში მითითებულ მტკიცებულებებთან დაკავშირებით აღნიშნა, რომ ამ წერილებით არ დასტურდებოდა, თუ ვის მიერ ან ვის მიმართ იყო განხორციელებული მიმოწერა. შესაბამისად, მხარემ სადავოდ გახადა მოსარჩელის მიერ მტკიცებულებების სახით წარდგენილი ელექტრონული მიმოწერის სუბიექტები, ხელმოწერები. წარმომადგენელმა ასევე მიუთითა, რომ პირველი მოსარჩელის მიერ წარდგენილი დოკუმენტაცია უკავშირდებოდა სხვა სამართლებრივ ურთიერთობებს და პერიოდს, აღნიშნული მტკიცებულებები წარდგენილი არ იყო კანონით გათვალისწინებული წესით, რომლითაც დადასტურდებოდა ადრესატების ვინაობა, ამასთან, სადავო მიმოწერა არ ყოფილა განხორციელებული ორგანიზაციის ელ.ფოსტით. სააპელაციო პალატის შეფასებით, მითითებული ელექტრონული

მიმოწერის საფუძველზე, სადავო გარემოება იმის შესახებ, რომ მოსარჩელები 2013 წლის მაისი-ივნისიდან კვლავ ასრულებდნენ სამსახურობრივ მოვალეობებს, ვერ იქნებოდა მიჩნეული დადასტურებულად. სააპელაციო სასამართლომ სრულად გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს შეფასება, რომ პირველი მოსარჩელის მიერ საქმეში წარდგენილი ელექტრონული მიმოწერის ის ნაწილი, რომელიც დათარიღებული იყო 2013 წლის ივნისის თვის შემდგომი თარიღით და წარმოადგენდა კომპანიის ხელმძღვანელობასთან და კომპანიასთან რაიმე სახით კავშირში მყოფ პირებთან პერიოდულად წარმოებულ მიმოწერას, ვერ ჩაითვლებოდა მის მიერ მასზე შრომითი ხელშეკრულებით დაკისრებული იმ შრომითი მოვალეობების შესრულების მტკიცებულებად, რაც მას ევალებოდა შრომითი ურთიერთობიდან გამომდინარე და რაშიც მას კომპანიისაგან ყოველთვიურად უნდა მიეღო 3375 ევროს ეკვივალენტი ლარში. რაც შეეხება მეორე მოსარჩელეს, სააპელაციო პალატამ მიიჩნია, რომ მის მიერ სადავო პერიოდში შრომითი მოვალეობის შესრულება ასევე არ დასტურდებოდა და მხარემ ვერ წარუდგინა სასამართლოს მისი მოთხოვნის საფუძვლიანობის დამადასტურებელი არგუმენტები და მტკიცებულებები.

12. სააპელაციო სასამართლომ საქართველოს კონსტიტუციის 30-ე მუხლზე, საქართველოს შრომის კოდექსის პირველი და მეორე მუხლების პირველ ნაწილებზე და ამავე კოდექსის მე-3 და 31-ე მუხლებზე დაყრდნობით არ გაიზიარა მოსარჩელების პრეტენზია დავის გადაწყვეტისას სასამართლოს მიერ შრომითი ხელშეკრულების 4.3. პუნქტის გამოუყენებლობასთან დაკავშირებით, რომლის თანახმად, დამსაქმებელი კომპანია შრომითი ხელშეკრულების ვადაზე ადრე შეწყვეტის შემთხვევაში ვალდებული იყო დასაქმებულებისათვის შრომის ანაზღაურება გადაეხადა ხელშეკრულების მოქმედების ვადის დასრულებამდე. სააპელაციო პალატის მითითებით, ვინაიდან ირკვეოდა, რომ მხარეთა შორის არსებობდა შრომით-სამართლებრივი ურთიერთობა და მოსარჩელები კომპანიასთან დადებული 2012 წლის 3 სექტემბრის შრომითი ხელშეკრულებების საფუძველზე დასაქმებულები იყვნენ მოპასუხე კომპანიაში, მხარეთა შორის არსებული ურთიერთობა ექცეოდა

საქართველოს შრომის კოდექსის რეგულირების სფეროში, რომლის თანახმად, დასაქმებული დამსაქმებლისაგან ანაზღაურებას იღებს შესრულებული სამუშაოს სანაცვლოდ. მოსარჩელებმა კი ვერ დაადასტურეს სადავო პერიოდიდან (2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან) კომპანიაში დაკისრებული სამუშაოს შესრულების ფაქტი, რის გამოც არ არსებობდა სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილების საფუძველი.

13. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოსარჩელებმა შეიტანეს საკასაციო საჩივარი და მოითხოვეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 13 დეკემბრის განჩინების გაუქმება მოსარჩელების სააპელაციო საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის ნაწილში და ახალი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება.
14. კასატორებმა მიუთითეს სააპელაციო სასამართლოს განჩინების გაუქმების შემდეგ საფუძვლებზე:

- 14.1. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად დაადგინა, რომ მოსარჩელებს 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან არ შეუსრულებიათ შრომითი მოვალეობები. ეს გარემოება არ დგინდება საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით;
- 14.2. სააპელაციო სასამართლომ არასწორად განმარტა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლი და ხელშეკრულებით ნაკისრი შრომითი მოვალეობების შესრულების მტკიცების ტვირთი მთლიანად დასაქმებულებს დააკისრა, მაშინ როდესაც დასაქმებულების მიერ სამუშაოს შეუსრულებლობა (ვალდებულების დარღვევა) დამსაქმებლის მტკიცების ტვირთს წარმოადგენს. დასაქმებულის მტკიცების მოვალეობაში არ შედის, რომ იგი ასრულებდა დაკისრებულ შრომით მოვალეობას, პირიქით, დამსაქმებელმა უნდა ამტკიცოს, რომ დასაქმებულმა არ შეასრულა ან/და არაჯეროვნად შეასრულა ნაკისრი ვალდებულება და ეს გახდა შრომის ანაზღაურების გაცემაზე უარის თქმის საფუძველი. მიუხედავად ამისა, მოსარჩელეთა მიერ წარდგენილია არაერთი მტკიცებულება, რომელიც ადასტურებს სამუშაოს შესრულებას 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეების შემდეგაც;

- 14.3. მოპასუხეს არ წარუდგენია არცერთი მტკიცებულება, რომელიც დაადასტურებდა მოსარჩელეთა მიერ სამუშაოს შეუსრულებლობას ან მისი მხრიდან რაიმე სახის პასუხისმგებლობის გამოყენებას. თუ დავა შეეხება სამუშაოს შეუსრულებლობას, დადგენილი უნდა იყოს, მხარემ საერთოდ არ შეასრულა სამუშაო თუ არაჯეროვნად შეასრულა. თუ დასაქმებულები 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან არ ასრულებდნენ ნაკისრ შრომით მოვალეობებს, დამსაქმებელს მათ მიმართ უნდა გამოეყენებინა გაფრთხილება მაინც, სამართლებრივი აქტით ან/და სხვა ოფიციალური სახით. თუმცა არც გაფრთხილება და არც სხვა სახის დისციპლინური ღონისძიება დასაქმებულების მიმართ გამოყენებული არ ყოფილა. მხარეთა შორის დავა დაიწყო მას შემდეგ, რაც პირველმა მოსარჩელემ 2013 წლის 16 სექტემბერს, ხოლო მეორე მოსარჩელემ 2013 წლის 1 ოქტომბერს წერილობით მიმართეს დამსაქმებელს სახელფასო დავალიანების გადახდის მოთხოვნით;
- 14.4. სააპელაციო პალატამ არ გამოიყენა საქართველოს შრომის კოდექსის 37-ე-38-ე მუხლები, რომლებიც შრომითი ურთიერთობის შეწყვეტას აწერის. დამსაქმებელი ვალდებულია მიიღოს გადაწყვეტილება ან/და გაატაროს შესაბამისი ღონისძიება, თუ დასაქმებულები არ ასრულებენ დაკისრებულ შრომით მოვალეობას. წინააღმდეგ შემთხვევაში ივარაუდება, რომ დასაქმებულებმა შეასრულეს სამუშაო და უნდა გაიცეს შრომის ანაზღაურება. ვიდრე შრომითი ხელშეკრულება არ შეწყდება, დამსაქმებელი ვალდებულია დასაქმებულებს გადაუხადოს შრომის ანაზღაურება, ხოლო, თუ დასაქმებულები არღვევენ ხელშეკრულების პირობებს, შეუძლია მოითხოვოს ხელშეკრულების შეწყვეტა;
- 14.5. დასაქმებულების მიერ სარჩელის აღძვრის შემდეგ, დამსაქმებელმა გამოსცა ურთიერთსაწინააღმდეგო შინაარსის სამი ბრძანება: 2013 წლის 14 ნოემბრის №25 ბრძანებით ცალმხრივად ბათილად ცნო შრომითი ხელშეკრულების 4.3. მუხლი, 15 ნოემბერს გამოსცა №26 ბრძანება შრომითი ხელშეკრულების შეწყვეტასთან დაკავშირებით, ხოლო 20

ნოემბერს №27 ბრძანებით გააუქმა 14 და 15 ნოემბრის ბრძანებები. დაუსაბუთებელი და ურთიერთგამომრიცხავი შინაარსის ბრძანებების გამოცემა ადასტურებს დამსაქმებლის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების უკანონობას;

- 14.6. ამასთან, დამსაქმებელი 2013 წლის 21 ნოემბრის შესაგებლით ეთანხმება მოსარჩელეთა წინაშე სახელფასო დავალიანების არსებობას და სადავოდ ხდის მხოლოდ პირგასამტეხლოს. მან მხოლოდ 2014 წლის 20 თებერვლის შესაგებლით უარყო შრომითი ურთიერთობის არსებობა და მიუთითა მოჩვენებით გარიგებაზე;
- 14.7. სასამართლომ არ გამოიყენა საქართველოს შრომის კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი და მე-6 ნაწილები. სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციის 30-ე მუხლით გარანტირებულ შრომის უფლებას. დასაქმებული შესრულებული სამუშაოს სანაცვლოდ ვერ იღებს ანაზღაურებას, რაც ეწინააღმდეგება საერთაშორისო სამართლებრივი აქტების მოთხოვნებს. ევროპის სოციალური ქარტიის მიხედვით, ყველა მუშაკს აქვს უფლება ჰქონდეს სათანადო, სამართლიანი ანაზღაურება, რაც შეესაბამება საცხოვრებელ სტანდარტებს თავისთვის და თავიანთი ოჯახებისათვის. ქარტიის მე-4 მუხლით სახელმწიფომ აიღო ვალდებულება აღიაროს მუშაკთა უფლება ისეთ ანაზღაურებაზე, რომელიც უზრუნველყოფს მათი და მათი ოჯახების ცხოვრების ღირსეულ დონეს. სახელმწიფოს ეს ვალდებულება არ იქნა უზრუნველყოფილი პირველი და სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოების მიერ.
15. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 30 მარტის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მიხედვით, დასაშვებობის შესამოწმებლად.
16. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 31 ივლისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი ცნობილ იქნა დასაშვებად, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტების საფუძველზე.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

17. საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული განჩინების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ მოსარჩელეთა საკასაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ, გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 13 დეკემბრის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს.
18. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები. ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).
19. კასატორები უთითებენ სააპელაციო სასამართლოს მიერ საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევაზე, რაც გამოიხატა მტკიცების ტვირთის არასწორ განაწილებაში. საკასაციო პრეტენზიის თანახმად, სააპელაციო სასამართლომ 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან მოსარჩეულების მიერ შრომითი მოვალეობების შესრულების ფაქტობრივი გარემოების მტკიცების ტვირთი არასწორად დააკისრა მოსარჩელე მხარეს, რამაც არსებითად იმოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე.
20. ევროპის სოციალური ქარტიის (რეტიფიცირებულია საქართველოს პარლამენტის 2005 წლის 1 ივლისის დადგენილებით) პირველი მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, შრომის უფლების ეფექტიანი განხორციელების მიზნით, მხარეები ვალდებულიებას იღებენ

ეფექტიანად დაიცვან მუშაკის მიერ ნებაყოფლობით არჩეული სამუშაოს შესრულების გზით ფულადი სახსრების გამომუშავების უფლება. მაშასადამე, ქარტია განამტკიცებს დასაქმებულის უფლებას მიიღოს ანაზღაურება შრომითი მოვალეობის შესრულების სანაცვლოდ, რაც უზრუნველყოფილია ეროვნული კანონმდებლობითაც. საქართველოს ორგანული კანონის „საქართველოს შრომის კოდექსის“ მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, შრომითი ურთიერთობა არის შრომის ორგანიზაციული მოწესრიგების პირობებში დასაქმებულის მიერ დამსაქმებლისათვის სამუშაოს შესრულება ანაზღაურების სანაცვლოდ.

21. განსახილველ შემთხვევაში სადავოა სწორედ დასაქმებულთა მიერ სამუშაოს შესრულების ფაქტი, რომლის დადასტურების შემთხვევაშიც მათ წარმოეშობათ სანაცვლო შრომის ანაზღაურების მიღების უფლება.
22. საკასაციო სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილ იმ ფაქტობრივ გარემოებებზე, რომლებიც სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, რადგან კასატორების მიერ არ არის შედავებული. კერძოდ, დადგენილია, რომ 2012 წლის 3 სექტემბრის შრომითი ხელშეკრულებების საფუძველზე მხარეთა შორის წარმოშობილი იყო შრომით-სამართლებრივი ურთიერთობა. შრომითი ხელშეკრულებები დაიდო 16 კალენდარული თვის ვადით (2012 წლის 3 სექტემბრიდან 2014 წლის 3 იანვრამდე). დამსაქმებელს დასაქმებულებისათვის შრომის ანაზღაურების გადახდა უნდა განეხორციელებინა ყოველთვიურად. მოსარჩელებს დამსაქმებელი კომპანიისაგან შრომის ანაზღაურების სახით მიღებული აქვთ გარკვეული თანხები, კერძოდ, პირველ მოსარჩელეს მიღებული აქვს 2013 წლის ივნისის თვემდე პერიოდის შრომის ანაზღაურება, ხოლო მეორე მოსარჩელეს - 2013 წლის მაისის თვემდე პერიოდის შრომის ანაზღაურება. მოსარჩელებმა 2013 წლის 16 სექტემბრისა და 2 ოქტომბრის წერილებით დამსაქმებელი კომპანიისაგან მოითხოვეს დაგროვილი სახელფასო დავალიანების ანაზღაურება, თუმცა მოპასუხე კომპანიას მათ მიერ მოთხოვნილი თანხები მოსარჩელებისათვის არ გადაუხდია.
23. აღსანიშნავია, რომ დამსაქმებელი უარყოფდა დასაქმებულების მიერ სამუშაოს შესრულების ფაქტს შრომითი ხელშეკრულებების

მოქმედების მთელი პერიოდის განმავლობაში (იხ. წინამდებარე განჩინების 4.6. პუნქტი), რომელიც ქვედა ინსტანციის სასამართლოებმა არ გაიზიარეს. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, იმ გარემოების დადასტურების ტვირთი, რომ მხარეთა შორის რეალურად არ არსებობდა შრომითი ხელშეკრულება და ამ გარიგებებით მოხდა სხვა გარიგებების დაფარვა, ეკისრებოდა მოპასუხეს. პირველი ინსტანციის სასამართლოს მითითებითაც, სწორედ მოპასუხე მხარეს ეკისრებოდა იმის მტკიცების ტვირთი, რომ მოსარჩელებისათვის შრომის ანაზღაურება არასწორად და უსაფუძვლოდ იქნა გადახდილი და, რომ მოსარჩელები 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებამდე შრომით მოვალეობებს არ ასრულებდნენ (იხ. ტ. 6. ს.ფ. 228-229).

24. თუმცა, რაც შეეხება 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეების შემდგომ პერიოდს, სააპელაციო სასამართლომ მტკიცების ტვირთი გადაიტანა დასაქმებულებზე და დაასკვნა, რომ მოსარჩელებმა სათანადო მტკიცებულებების წარდგენით ვერ დაადასტურეს 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან მათ მიერ სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულების ფაქტი.
25. საკასაციო პალატა არ იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ზემოაღნიშნულ მსჯელობას და მიაჩნია, რომ 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან დასაქმებულების მიერ შრომითი მოვალეობების შეუსრულებლობის ფაქტი მოპასუხის მტკიცების საგანია.
26. საკასაციო სასამართლომ არაერთ გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ საქმისათვის მნიშვნელოვანი ფაქტების განსაზღვრის შემდეგ სასამართლომ უნდა განსაზღვროს სადავო და უდავო ფაქტები. სადავო ფაქტები მტკიცების საგანში შემავალ ფაქტებს წარმოადგენს და მტკიცების ტვირთის განაწილების პროცესიც სწორედ აქ კპოვებს გამოვლინებას. სასამართლომ, როგორც საპროცესო საქმიანობის სუბიექტმა, მტკიცების ტვირთი იმგვარად უნდა გაანაწილოს, რომ საფრთხე არ შეექმნას მხარეთა მატერიალურ-სამართლებრივი უფლების რეალიზაციას. მტკიცების ტვირთის განაწილების ზოგადი პროცესუალური წესი მოცემულია სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლში, რომლის პირველი ნაწილის მიხედვით, თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. მოცემული მუხლის საპროცესო

კოდექსის მე-4 მუხლთან ერთობლიობაში განხილვის შედეგად შეიძლება დავასკვნათ, რომ მხარეს, რომელმაც სასამართლოს მიმართა მოთხოვნით, აწევს როგორც ამ მოთხოვნის საფუძვლად არსებული ფაქტების მითითების, ასევე მათი დამტკიცების ანუ მტკიცებულებების წარდგენის ტვირთი **(იხ. სუსგ №ას-1485-1401-2012, 2013 წლის 11 ნოემბერი).**

27. მხარეთა მიერ მტკიცების ტვირთის რეალიზებასა და მტკიცების საგნის განსაზღვრას ახასიათებს მჭიდრო ურთიერთკავშირი, რადგანაც სასამართლოში ყოველი კონკრეტული სამოქალაქო საქმის გადაწყვეტა დაკავშირებულია განსაზღვრული ფაქტების დადგენასთან. სწორედ ამიტომ მტკიცების საგანს პროცესუალურ კანონმდებლობასა და პრაქტიკაში გააჩნია პრინციპული მნიშვნელობა. ასეთივე პრინციპული მნიშვნელობის მქონეა პროცესუალური საკითხი მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის განაწილების შესახებ. სამოქალაქო სამართალწარმოებაში არსებობს მტკიცების ტვირთის განაწილების სპეციალური და ზოგადი წესები. ზოგიერთ შემთხვევაში მტკიცების ტვირთის განაწილების წესები ჩამოყალიბებულია მატერიალურ-სამართლებრივ ნორმებში და გამოხატულია იმპერატიული ფორმით. მატერიალური კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ზოგიერთ საგამონაკლისო შემთხვევებში, ფაქტების მითითების ტვირთი და დამტკიცების ტვირთი ერთმანეთს უნდა გაემიჯნოს. ეს ის საგამონაკლისო შემთხვევებია, როდესაც სამართალწარმოება ძირითადად მოწინააღმდეგე მხარის მტკიცების ტვირთი უნდა იყოს **(იხ. სუსგ №ას-1020-963-2015, 2015 წლის 25 ნოემბერი).**

28. საქართველოს უზენაეს სასამართლოს შრომით-სამართლებრივ დავებთან დაკავშირებულ საქმეებში არაერთხელ აქვს განმარტებული, რომ აღნიშნულ დავებში მტკიცების ტვირთის განაწილება გარკვეული თავისებურებებით ხასიათდება, რასაც მტკიცებულებების წარდგენის თვალსაზრისით დამსაქმებლისა და დასაქმებულის არათანაბარი შესაძლებლობები განაპირობებს.

29. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ დასაქმებულის სამსახურიდან უკანონოდ გათავისუფლების შემთხვევის მსგავსად **(იხ. სუსგ №ას-1183-1125-2014, 2015 წლის 13 თებერვალი; №ას-1004-965-2014, 2015 წლის 8 აპრილი; №ას-922-884-2014, 2015 წლის 16**

აპრილი), მოცემულ შემთხვევაშიც დამსაქმებელს გააჩნია მტკიცებითი უპირატესობა, სასამართლოს წარუდგინოს მტკიცებულება იმის თაობაზე, რომ დასაქმებულმა არ შეასრულა ან არაჯეროვნად შეასრულა მასზე დაკისრებული მოვალეობები, რადგან დასაქმებული ობიექტურად ვერ შეძლებს მტკიცებულებების წარდგენას მასზე, რომ იგი ვალდებულებას ჯეროვნად ასრულებდა. საკასაციო სასამართლო იზიარებს კასატორების მოსაზრებას, რომ შრომითი ხელშეკრულებით დაკისრებული მოვალეობების შეუსრულებლობისას დამსაქმებელი ვალდებულია დასაქმებულის მიმართ გაატაროს შესაბამისი დისციპლინური ღონისძიება ან/და მოითხოვოს ხელშეკრულების შეწყვეტა. წინააღმდეგ შემთხვევაში ივარაუდება, რომ დასაქმებულები ჯეროვნად ასრულებდნენ შრომითი ხელშეკრულებებით მათზე დაკისრებულ მოვალეობებს. შესაბამისად, ფაქტი იმის თაობაზე, რომ დამსაქმებელმა არ შეასრულა სამუშაო, რის გამოც დამსაქმებელი თავისუფლდება მისი შრომის ანაზღაურებისაგან, წარმოადგენს დამსაქმებლის მტკიცების საგანში შემავალ გარემოებას. სწორედ დამსაქმებელმა უნდა ამტკიცოს, თუ რაში გამოიხატა დასაქმებულების მიერ შრომითი მოვალეობების შეუსრულებლობა ან/და, მაგალითად, რა კონკრეტული დისციპლინური ღონისძიებები გაატარა მან დასაქმებულების მიმართ მათ მიერ შრომითი მოვალეობების შეუსრულებლობისას, რაც გახდა შემდეგ შრომის ანაზღაურების გაცემაზე უარის თქმის საფუძველი.

30. განსახილველ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს მიერ მტკიცების ტვირთის არასწორი განაწილება გამოიხატა იმაში, რომ სააპელაციო პალატა სადავო ფაქტობრივი გარემოების დადგენისას დაეყრდნო მხოლოდ მოსარჩელეთა მიერ წარდგენილ მტკიცებულებებს, კერძოდ, ელექტრონული ფორმით განხორციელებულ მიმოწერებს და, ვინაიდან აღნიშნული მიმოწერები მოპასუხემ სადავო გახდა სხვადასხვა მიზეზთა გამო (მაგ.; სადავო მიმოწერა არ არის განხორციელებული ორგანიზაციის ელ.ფოსტით, აღნიშნული წერილებით არ დასტურდება, ვის მიერ ან ვის მიმართ არის განხორციელებული მიმოწერა, წარმოდგენილი დოკუმენტაცია უკავშირდება სხვა სამართლებრივ ურთიერთობებს და პერიოდს (იხ. წინამდებარე განჩინების მე-11 პუნქტი)), 2013 წლის მაისი-ივნისის

თვეებიდან მოსარჩელეთა მიერ შრომითი მოვალეობების შესრულება არ მიიჩნია დადასტურებულად. ამრიგად, სააპელაციო სასამართლომ სადავო ფაქტობრივი გარემოება დაადგინა მტკიცების ტვირთის სამართლიანი განაწილების პრინციპის დარღვევით, რამაც არსებითად იმოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, კერძოდ, არ დაკმაყოფილდა მოსარჩელეთა სასარჩელო მოთხოვნა სახელფასო დავალიანების ანაზღაურების თაობაზე.

31. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, საპროცესო სამართლის ნორმების დარღვევა მხოლოდ მაშინ შეიძლება გახდეს გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძველი, თუ ამ დარღვევის შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი.
32. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა. მოცემულ შემთხვევაში საკასაციო სასამართლო ზემოაღნიშნული საფუძველით საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს ქვემდგომ სასამართლოში, რომელმაც წინამდებარე განჩინებაში ჩამოყალიბებული დასაბუთების გათვალისწინებით, 2013 წლის მაისი-ივნისის თვეებიდან მოსარჩელების მიერ შრომითი მოვალეობების შეუსრულებლობის სადავო ფაქტობრივი გარემოების დადგენა უნდა განახორციელოს მოპასუხის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების გამოკვლევისა და შეფასების საფუძველზე და მხოლოდ ამის შემდეგ გადაწყვიტოს სარჩელი ბედი.
33. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, თუ სააპელაციო ან საკასაციო სასამართლო დააბრუნებს საქმეს ხელახლა განსახილველად, მთელი სასამართლო ხარჯები, რაც გაწეულია ამ საქმის განხილვასთან დაკავშირებით, სარჩელის აღძვრიდან დაწყებული, უნდა შეჯამდეს და შემდეგ განაწილდეს მხარეთა შორის ამ მუხლის მიხედვით. ზემოაღნიშნულის

გათვალისწინებით, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ საქმის ხელახლა განხილვისას, სასამართლო ხარჯების განაწილების საკითხი უნდა გადაწყდეს შემაჯამებელი გადაწყვეტილების გამოტანისას.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა

1. დ----- ა-----ისა და ჟ----- ჟ-----ს საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ;
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 13 დეკემბრის განჩინება და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს;
3. საკასაციო პალატის განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ნ. ბაქაქური

მოსამართლეები:

ზ. ძლიერიშვილი

ბ. ალავიძე